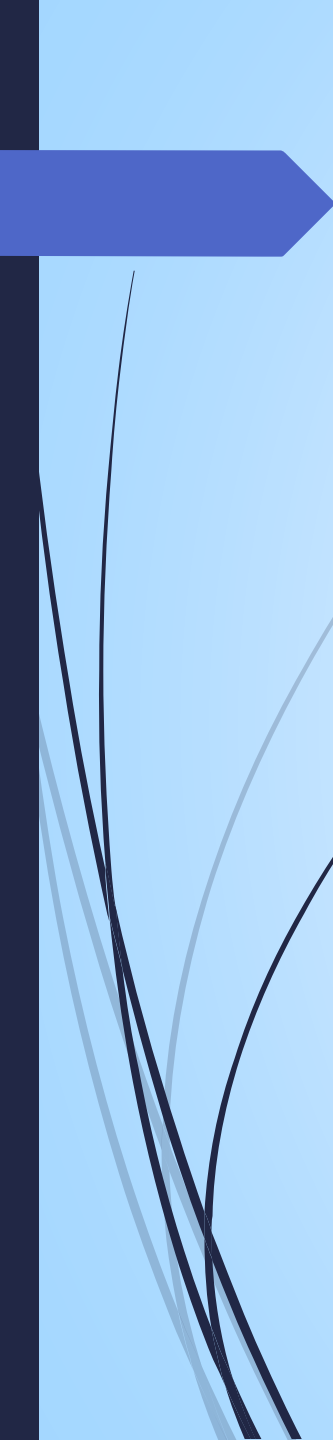

Літературна казка Великобританії

-
1. Виникнення літературної англійської казки.
 2. Проблема "природної людини" в циклі творів Р. Кіплінга про Мауглі. Поетика стихійної доцільності закону стаї та порядку.
 3. Збірки казок О. Вайльда "Щасливий принц", "Гранатовий будиночок". Роздумами про співвідношення добра, користі й краси.
 4. Трансформація анімалістичної казкової традиції в серії книжок А. Мілна про Вінні-Пуха.
 5. Книги Л. Керролла "Аліса в Країні чудес", "Крізь дзеркало і що там побачила Аліса, або Аліса в Задзеркаллі". Переосмислення казкової традиції в рамках власних ідей та концепцій.
 6. Розвиток традиції літературної ексцентрики в творчості Памели Треверс (серія книг про Мері Поппінс).
 7. Світ дитинства у казці Д.М. Баррі «Пітер Пен».

Виникнення англійської літературної казки.

- Англійська літературна казка бере свій початок від французького різновиду салонної культури та моральних оповідей, які набули там значного поширення. Казкова форма оповіді стала ідеальною для салонних бесід, адже даний жанр дозволяв м'яко або імпліцитно критикувати усталені соціальні норми і додавати до цього емоційного модусу всілякі фантастичні елементи, аби зробити розповідь захопливою.
- Англійська літературна казка майже не звертається до традиційних казкових сюжетів, а якщо і звертається, то, як правило, переосмислює їх у пародійному плані.
- Майже всі зразки англійських літературних казок є орієнтованими на дорослих та дітей. Проте, кожна група читачів вільно сприймає казковий твір по-своєму, по-особливому (повість Д. М. Баррі «Пітер Пен та Венді»).

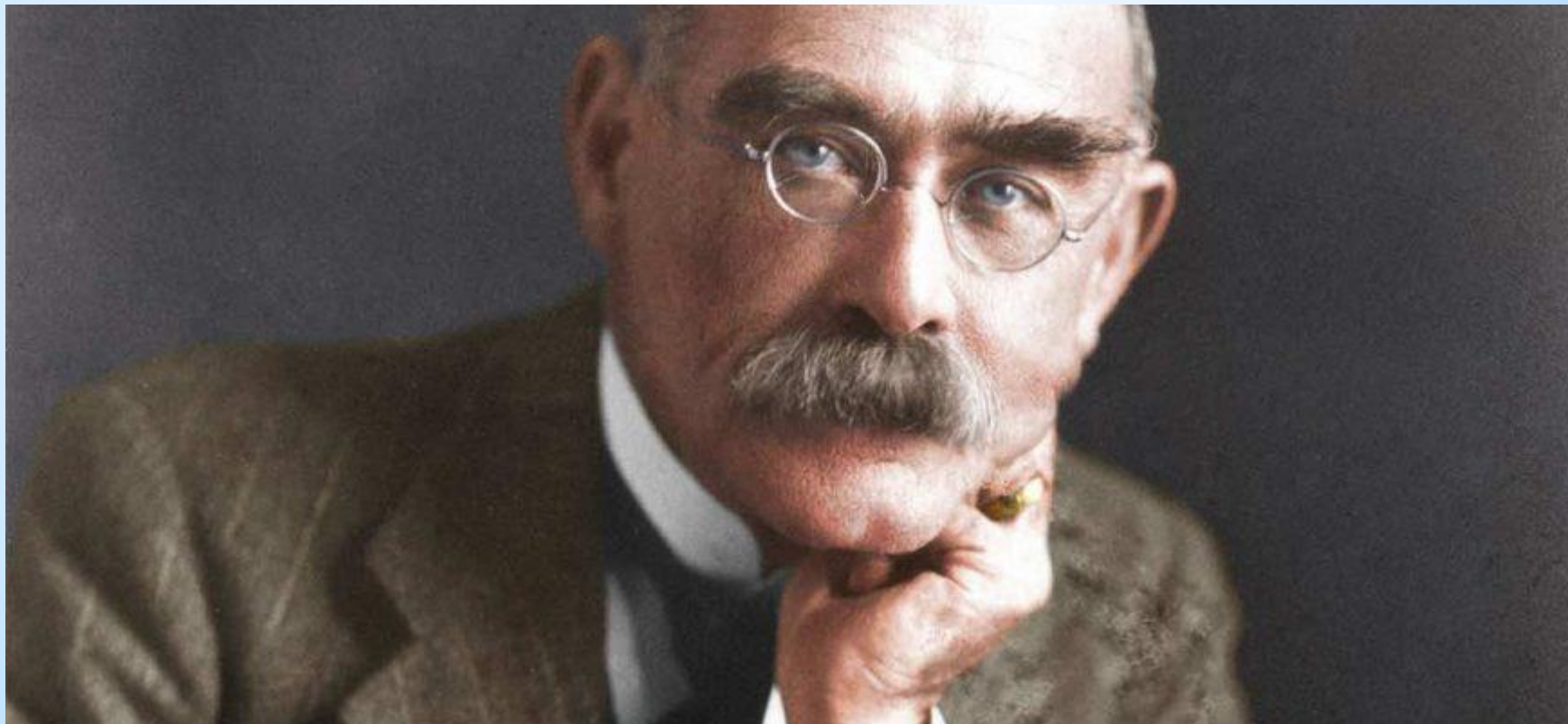
«Перше золоте століття» англійської літератури для дітей датується періодом 1850-1920 років. До найвизначніших представників цього періоду можна віднести Д. Рескіна «Король Золотої Ріки, або Чорні Брати» (1850), В. Теккерея «Перстень і троянда» (1855), Л. Керрола «Аліса у Дивокраї» (1865), Ч. Діккенса «Чарівна рибна кісточка» (1868), О. Уайльда «Щасливий принц» (1888), Р. Кіплінга «Книга джунглів», (1894), Б. Поттер «Кролик Петрик та інші історії» (1902), Д. М. Баррі «Пітен Пен, або хлопчик, який не хоче дорослішати» (1905) та багато інших.

«Друге золоте століття» англійської літературної казки датується 1920-1950 роками. До найвизначніших представників цього періоду можна віднести А. А. Мілна «Вінні-Пух» (1926), Х. Лофтінга «Доктор Дулітл» (1920).

«Третє золоте століття» розвитку англійської літературної казкової традиції починається із середини ХХ століття. Представниками цього періоду є К. С. Льюїс «Хроніки Нарнії» (1950 – 1956) Ф. Пірс «Том і північний сад» (1958). Але ці літературні зразки вже не можна вважати «чистою» літературною казкою, адже вона є модифікованою та розширеною жанрово. Так формується відомий на сьогоднішній день жанр фентезі, творцем та зачинателем якого прийнято вважати Д. Р. Р. Толкіна і його твір «Гобіт, або Туди і Звідти» (1937).

Проблема "природної людини" в циклі творів Р. Кіплінга про Мауглі

➤ РЕДЬЯРД КІПЛІНГ (1865-1936)

«Книга джунглів» (The Jungle Book, 1894), «Друга книга джунглів» (The Second Jungle Book, 1895).

Особливості цих творів:

- зв'язок із міфом, за що автора навіть називають міфотворцем. Обидві «Книги» підкорені, як і зображуване у міфі, циклічності та ритму вічного відродження: по колу змінюються день і ніч, час дощів і час посухи, так само по колу іде боротьба сил порядку із силами хаосу. Казки Кіплінга розгортаються за принципом: порушення закону – відновлення закону.
- казки, що входять до збірок, несуть на собі відбиток епохи – другої половини XIX ст., часу непохитної віри в науку та прогрес.
- у «Книгах джунглів» письменник утілив свої погляди, які можна назвати філософією Порядку, що трансформувалася у Закон Джунглів – праобраз первинного необхідного зведення правил, вироблених мільйонами років еволюції, що протистоять Хаосу та Смерті. Образ Мауглі у цьому контексті може прочитуватися як втілення ідеї про «природну» людину (автором якої був просвітник Ж.Ж. Руссо), – що не розірвала своїх зв'язків із природою і не зіпсувалася пороками цивілізації. Його «проміжне» становище – міжсвітом тварин та людей – дає змогу одночасно піднятися як над Природою, так і над Цивілізацією;

- казки Р. Кіплінга далекі як від натуралістичних розповідей про тварин, так і від алегорично-повчальних індуїстських притч. Якщо в притчах та байках через образи тварин розкриваються позитивні чи негативні людські типажі, то в обох «Книгах джунглів» спостерігається зворотний процес, коли самі тварини «олюднюються», хоча рівно на стільки, щоб не втратити своєї природної Натури.

Всі вище перераховані ознаки засвідчують, що твори, які входять до «Книги джунглів» та «Другої книги джунглів», – анімалістичні літературні казки із суто авторською сюжетно-образною системою. Своєрідність стилю Р. Кіплінга полягає у гармонійному поєднанні фантазії та реальності, адже, незважаючи на казковість зображуваних ситуацій, джунглі постають перед читачами справжніми, «натуральними». Сприяє цьому і відсутність «чудес», за винятком розмовляючих тварин.

Збірки казок О. Вайльда

- **ОСКАР ВАЙЛЬД (1854-1900)**
- Казки О. Вайльда дивним чином являють собою і найбільш органічне втілення естетичних ідей письменника, і найбільш категоричне їх заперечення. У сюжетах та стилістиці казок Вайльда відбилися різноманітні літературні та мистецькі впливи — Ш. Бодлера, Т. Готье, Г. Флобера, Г. Х. Андерсена, По, живописців Ф. Гойї та Веласкеса. У багатьох казках Вайльда ("Молодий король", "Рибалка та його душа", "Велетень-егоїст", "Зоряний хлопчик") відчувається стилістика біблійної притчі, а образна структура "Солов'я та троянди", "Чудової ракети" та деяких інших творів подібна до образної структури байки. Утім, казкам Вайльда властива неповторна індивідуальність, особливий "аромат".

Трансформація анімалістичної казкової традиції в серії книжок А. Мілна про Вінні-Пуха

➤ Алан Александр Мілн (1882-1956)

У 1926 році вийшла перша повна казка про пригоди «Вінні Пуха» з ілюстраціями Шепарда. Прототипом Вінні Пуха стала реальна іграшка, яку подарували сину Мілна на перший день народження. Спершу ведмежа називали Едвардом. А через деякий час він отримав ім'я Вінні Пуха (скомпоноване з імен ведмедиці Уїнні та лебедя Фу, які жили у місцевому зоопарку). А гра, в яку грався Мілн із сином, стала основою для історій про пригоди Вінні Пуха та його друзів.

- У казках, де багато побудовано на словесній грі та іронії й усі діалоги розраховані на гумористичне сприйняття, Вінні-Пух постає любителем меду і пригод, а ще постійно вигадує на ходу всілякі пісеньки, які голосно розспівує. Весела казка про Вінні-Пуха – феєрверк радості та оптимізму. У ній немає драматичних ситуацій, боротьби добра і зла, а всі пригоди, що відбуваються з іграшками – персонажами цієї казки, дуже схожі на дитячі ігри в безтурботному дитинстві. І хоча голова плюшевого ведмежати набита тирсою, через що йому доводиться довго думати, він неймовірно винахідливий. Безжурний Пух завжди готовий прийти на допомогу друзям і обдарувати їх своїм оптимізмом.

Книги Л. Керролла

- КЕРРОЛЛ, Льюїс (Carroll, Lewis; автонім: Доджсон, Чарлз Латвідж — 27.01.1832, с Дарсбері, графство Чешир — 14.01.1898, Гілфорд) — англійський письменник.

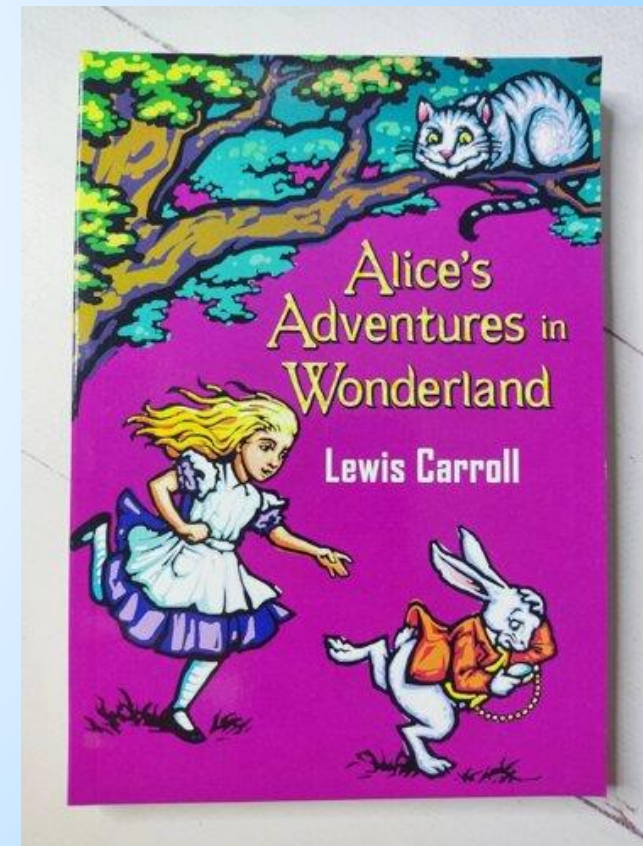

Перше видання книги "Аліса в Країні чудес" ("Alice's Adventures in Wonderland") побачило світ 27 червня 1865 р., а в грудні 1871 р. читачі зустрілися і з другою частиною книги — "Крізь дзеркало і що там побачила Аліса, або Аліса в Задзеркаллі" ("Through the Looking-glass and What Alice Found There").

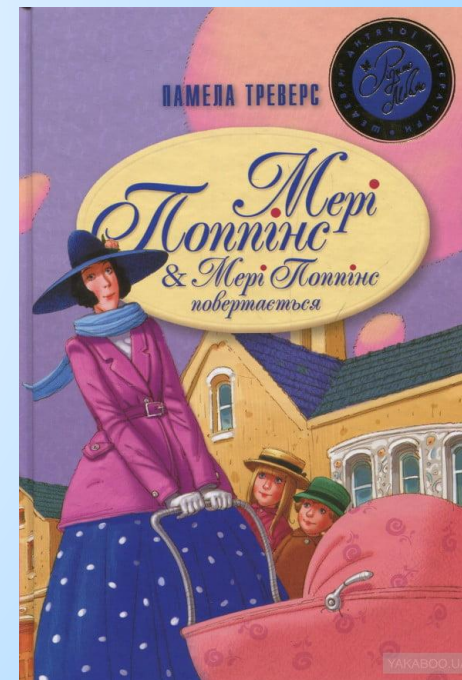
-
- У казках Керролла оживали старовинні образи, збережені у прислів'ях та приказках. Особливу роль у контексті казки відіграють патентовані дурні та диваки. Вони пов'язані з "тією могутньою та зухвалою" фольклорною традицією, яка становить одну з найяскравіших рис національної специфіки англійської самосвідомості. На казках Керролла позначилося і його чудове знання театру. Це відображається передусім у бездоганній побудові діалогів. У Керролла діалог — це завжди поєдинок (і не лише словесний), завжди протистояння, в якому і виявляють себе характери. Не менш виразні та театралізовані і роздуми самої Аліси, незмінно оформлені як монологи.
 - Другим потужним пластом у казках Керролла є пласт діалого-літературний, який складається із пародій, запозичень, обробок, алюзій.
 - Врешті, ще одним важливим рівнем казки Керролла є рівень науковий. Звісно, було би спрощенням представляти його у вигляді єдиного пласта. Він розкиданий по цілому тексті, залягає на різній глибині. У казках Керролла втілювався не лише художній, а й науковий тип мислення. Ось чому логіки, математики, фізики, філософи, психологи знаходять в "Алісі" матеріал для наукових роздумів та інтерпретацій.

- Існує також ще один аспект розгляду жанру літературної казки Керролла. Його запропонувала англійський логік Елізабет Сьюелл. Вона розглядає нонсенс Керролла як певну логічну систему, організовану за принципами гри. Нонсенс, на думку Сьюелл, є певною інтелектуальною діяльністю (або системою), яка потребує для своєї побудови, щонайменше, одного гравця, а також — певну кількість предметів (або один предмет), з якими він міг би гратися. Такою "серією предметів" у нонсенсі стають слова, що є переважно назвами предметів і чисел. "Гра в нонсенс" полягає у відборі та організації матеріалу в сукупність певних дискретних "фішок", з яких створюється ряд абстрагованих, детальних систем. У "грі в нонсенс", на думку Сьюелл, людський розум здійснює дві однаково притаманні йому тенденції — тенденцію до розупорядкування та тенденцію до впорядкування дійсності. У протистоянні двох взаємовиключних тенденцій і полягає "гра в нонсенс".

Розвиток традиції літературної ексцентрики в творчості Памели Треверс

- ▶ **Памела Ліндон Треверс**
- ▶ 09.08.1899 року — 23.04.1996 року
- ▶ У 1934 році публікація "Мері Поппінс" була першим літературним успіхом Треверс

«Мері Поппінс» («Mary Poppins») – казкова повість П. Треверс про чарівну виховательку, що прилетіла буквально з небес до будинку сімейства Бенкс. Подібний сюжет дозволяє розширити опис тогочасної Англії за рахунок її рутинних побутових явищ та типових проблем, проте зображеними за допомогою авторської ексцентрики та літературних абсурдних традицій.

Авторка зображує світлу пору дитинства як найщасливіший час у житті кожної дитини. Тут перетинаються декілька часів: час реального людського життя, ігровий та фантастичний час. А конкретна точка перетину цих періодів була місцем, через яке можна повернутись у пору безтурботного дитинства, де час є стабільнішим. Однак втриматись у моменті цілковитого щастя та безтурботності вдається лише Мері Поппінс, вона володіє певними магічними та фантастичними здібностями, що також робить її фігуру близькою до міфологічної, адже навіть етика героїні рухається в протилежному від соціальної свідомості напрямку.

Світ дитинства у казці Д.М. Баррі «Пітер Пен»

- ▶ Джеймс Метью Баррі (1860 – 1937) – відомий шотландський письменник, драматург та журналіст.
- ▶ На сьогоднішній день існує одна невирішена проблема, що стосується сприйняття Д. М. Баррі тільки як представника літератури для дітей, або ж як письменника для дорослих та дітей.
- ▶ **Казкова повість «Пітер Пен» («Peter Pan»)**
- ▶ За простими та легкими сюжетами криється складне філософське підґрунтя, що містить пошуки сенсу дорослішання, протиставлення реального життя та творчої діяльності, конфлікти творця з самим собою, а також оточуючим його світом та багато інших .
- ▶ Категорія дитинства у повісті «Пітер Пен» є чи не вперше в англійській літературі повністю переосмисленою. Баррі відкриває реципієнтам очі на те, що дитяча невинність не завжди є правдивою. Діти, як правило, веселі та радісні, але також і жорстокі в своїх насолодах у житті та грі, а саме це відбирає в них відчуття любові, турботи та співчуття.

- Гра – один із найважливіших елементів твору, який не можна обійти увагою, адже це також найважливіша дитяча діяльність. Навіть Пітер Пен стверджує, що спосіб життя його хлопчаків та його особисто – це гра. На вічно юному хлопчикові подобається придумувати ігри, адже він вбачає їхню чудовість у благополучному результаті, навіть якщо сама гра є небезпечною та жорстокою.

